

I

(Akty, których publikacja jest obowiązkowa)

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1638/2006 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z dnia 24 października 2006 r.

określające przepisy ogólne w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 179 i 181a,

uwzględniając wniosek Komisji,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W celu zwiększenia skuteczności pomocy zewnętrznej Wspólnoty proponowane są nowe ramy planowania i przekazywania pomocy. Niniejsze rozporządzenie stanowi jeden z ogólnych instrumentów bezpośrednio wspierających politykę zewnętrzną Unii Europejskiej.
- (2) Rada Europejska podczas posiedzenia w Kopenhadze w dniach 12. i 13. grudnia 2002 r. potwierdziła, że rozszerzenie Unii Europejskiej stanowi istotną szansę rozwinięcia stosunków z krajami ościennymi w oparciu o wspólne wartości polityczne i gospodarcze oraz że Unia Europejska pozostaje na stanowisku, że należy dążyć do zapobiegania powstawaniu nowych linii podziału w Europie, promować stabilność i dobrobyt zarówno wewnątrz Unii Europejskiej, jak i poza jej nowymi granicami.
- (3) Rada Europejska podczas posiedzenia w Brukseli w dniach 17. i 18. czerwca 2004 r. ponownie podkreśliła wagę, jaką przywiązuje do wzmocnienia współpracy z tymi sąsiadami, w oparciu o zasadę partnerstwa oraz współodpowiedzialności oraz w oparciu o wspólne wartości w zakresie demokracji i poszanowania praw człowieka.
- (4) Uprzywilejowane stosunki pomiędzy Unią Europejską oraz jej sąsiadami powinny się opierać na przestrzeganiu wspólnych wartości, w tym demokracji, praworządności, dobrego sprawowania rządów i poszanowania praw człowieka, zasad gospodarki rynkowej, otwartego, opartego na prawie oraz uczciwego handlu, zrównoważonego rozwoju oraz zmniejszania ubóstwa.
- (5) Ważne jest, aby pomoc wspólnotowa na podstawie niniejszego rozporządzenia była świadczona zgodnie z międzynarodowymi porozumieniami i konwencjami,

których stronami są Wspólnota, państwa członkowskie i kraje partnerskie, oraz aby była udzielana przy uwzględnieniu ogólnych zasad prawa międzynarodowego akceptowanych wspólnie przez strony.

- (6) W Europie Wschodniej i na Kaukazie Południowym podstawę stosunków umownych stanowią umowy o partnerstwie i współpracy. W basenie Morza Śródziemnego partnerstwo euro-śródziemnomorskie („proces barceloński”) zapewnia ramy dla współpracy regionalnej, uzupełnione siecią układów stowarzyszeniowych.
- (7) W ramach europejskiej polityki sąsiedztwa Unia Europejska wraz z krajami partnerskimi określiła szereg priorytetów, które zostaną zrealizowane za pomocą serii wspólnie uzgodnionych planów działań, obejmujących szereg obszarów kluczowych dla poszczególnych działań, w tym zagadnienia dialogu politycznego i reform politycznych, reform handlu i gospodarki, sprawiedliwego rozwoju społeczno-ekonomicznego, wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, energii, transportu, społeczeństwa informacyjnego, środowiska, badań naukowych i innowacji, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz kontaktów międzyludzkich. Postępy poczynione w zakresie realizacji tych priorytetów przyczynią się do wykorzystania całego potencjału umów o partnerstwie i współpracy, a także układów stowarzyszeniowych.
- (8) Mając na celu wspieranie krajów partnerskich w przestrzeganiu wspólnych wartości i zasad oraz ich wysiłków wkładanych w realizację planów działań, Wspólnota powinna być w stanie udzielać tym krajom pomocy i wspierać różnorodne formy współpracy pomiędzy nimi oraz między państwami członkowskimi a tymi krajami w celu rozwoju strefy wspólnej stabilności, bezpieczeństwa i dobrobytu, która zakłada znaczący poziom integracji gospodarczej i współpracy politycznej.
- (9) Wspieranie reform politycznych, gospodarczych i społecznych w krajach sąsiadujących należy do istotnych celów pomocy wspólnotowej. W rejonie śródziemnomorskim zadaniu temu służyć będzie śródziemnomorski wymiar Strategicznego Partnerstwa z Regionem Śródziemnomor-

⁽¹⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 6 lipca 2006 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 17 października 2006 r.

- skim i Bliskim Wschodem. Przy współpracy ze śródziemnomorskimi sąsiadami z Afryki Północnej pod uwagę wzięte zostaną odpowiednie elementy strategii Unii Europejskiej na rzecz Afryki.
- (10) Ważne jest, aby wsparcie na rzecz sąsiadujących krajów rozwijających się udzielane w ramach określonych przez europejską politykę sąsiedztwa było spójne z celami i zasadami polityki rozwojowej Wspólnoty Europejskiej, tak jak to ujęto we wspólnym oświadczeniu zatytułowanym „Konsensus europejski w sprawie rozwoju”⁽¹⁾, przyjętym w dniu 20 grudnia 2005 r. przez Radę i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie, Parlamencie Europejskim i Komisję.
- (11) Unia Europejska oraz Rosja zdecydowały o rozwinięciu szczególnego partnerstwa strategicznego poprzez utworzenie czterech wspólnych obszarów; pomoc wspólnotowa będzie wykorzystywana do wspierania rozwoju tego partnerstwa i do promowania współpracy transgranicznej przy granicach Rosji z jej sąsiadami z Unii Europejskiej.
- (12) Wymiar północny stanowi ramy współpracy między Unią Europejską, Rosją, Norwegią i Islandią, dlatego istotne jest, by pomoc wspólnotowa służyła także wspieraniu działań przyczyniających się do wdrożenia takich ram. Nowe cele tej polityki zostaną określone w deklaracji politycznej oraz w ramowym dokumencie politycznym, opracowanym na podstawie wytycznych zatwierdzonych na posiedzeniu ministerialnym wymiaru północnego w dniu 21 listopada 2005 r.
- (13) W przypadku partnerów z basenu Morza Śródziemnego pomoc i współpraca powinny być umiejscowione w ramach partnerstwa euro-śródziemnomorskiego ustanowionego w deklaracji barcelońskiej w dniu 28 listopada 1995 r. i potwierdzonego po upływie 10 lat przy okazji szczytu euro-śródziemnomorskiego w dniu 28 listopada 1995 r., oraz uwzględnić zawarte w tym kontekście porozumienie w sprawie ustanowienia do roku 2010 obszaru wolnego handlu towarami i rozpoczęciu procesu asymetrycznej liberalizacji.
- (14) Istotne jest promowanie współpracy zarówno przy zewnętrznych granicach Unii Europejskiej, jak i pomiędzy krajami partnerskimi, zwłaszcza tymi, które są blisko siebie położone.
- (15) W celu uniknięcia tworzenia nowych linii podziału szczególnie ważne jest usunięcie przeszkód stojących na drodze skutecznej współpracy transgranicznej wzdłuż zewnętrznych granic Unii Europejskiej. Współpraca transgraniczna powinna przyczynić się do zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju regionalnego pomiędzy sąsiadującymi terenami przygranicznymi oraz harmonijnej integracji terytorialnej w obrębie Wspólnoty i z krajami sąsiednimi. Zamiar ten najlepiej można osiągnąć poprzez
- połączenie celów polityki zewnętrznej ze zrównoważoną środowiskowo spójnością gospodarczą i społeczną.
- (16) W celu udzielania pomocy sąsiedzkim krajom partnerskim w osiąganiu ich celów oraz promowania współpracy pomiędzy nimi a państwami członkowskimi pożądane jest ustanowienie jednego instrumentu ukierunkowanego na realizację polityk, który zastąpi szereg istniejących instrumentów, zapewniając spójność i uproszczenie programowania oraz zarządzania pomocą.
- (17) Niniejszy instrument powinien wesprzeć również współpracę transgraniczną pomiędzy krajami partnerskimi a państwami członkowskimi, znacznie zwiększając efektywność poprzez wykorzystanie jednolitego mechanizmu zarządzania i jednolitego zestawu procedur. Powinien on opierać się na doświadczeniach zdobytych w trakcie realizacji programów sąsiedztwa w okresie 2004–2006 i działać w oparciu o takie zasady, jak wieloletnie programowanie, partnerstwo i współfinansowanie.
- (18) Istotne jest, aby regiony przygraniczne, które należą do państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) i które biorą obecnie udział we współpracy transgranicznej z państwami członkowskimi i krajami partnerskimi, mogły nadal współpracować w oparciu o swoje zasoby własne.
- (19) Niniejsze rozporządzenie ustanawia kopertę finansową na okres 2007–2013, która stanowi dla władzy budżetowej podstawową kwotę referencyjną, zgodnie z punktem 37 Porozumienia międzyinstytucjonalnego pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej i należytego zarządzania finansami⁽²⁾.
- (20) Środki niezbędne do wykonania niniejszego rozporządzenia powinny być przyjmowane zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji⁽³⁾.
- (21) Procedura zarządzania powinna być stosowana w przypadkach określania przepisów wykonawczych dotyczących współpracy transgranicznej i przy przyjmowaniu dokumentów strategicznych, programów działań i środków specjalnych nieprzewidzianych w dokumentach strategicznych, których koszt przekracza 10 000 000 EUR.
- (22) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, to jest promowanie wzmocnionej współpracy i stopniowej integracji gospodarczej pomiędzy Unią Europejską i krajami sąsiadującymi, nie mogą być w wystarczający sposób osiągnięte przez państwa członkowskie i mogą, ze względu na zakres działań, zostać lepiej osiągnięte na szczeblu Wspólnoty, Wspólnota może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości ustanowioną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

⁽²⁾ Dz.U. C 139 z 14.6.2006, str. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23. Decyzja zmieniona decyzją 2006/512/WE (Dz.U. L 200 z 22.7.2006, str. 11).

⁽¹⁾ Dz.U. C 46 z 24.2.2006, str. 1.

(23) Niniejsze rozporządzenie stwarza konieczność uchylecia rozporządzeń Rady (EWG) nr 1762/92 z dnia 29 czerwca 1992 r. w sprawie wykonania protokółów o współpracy finansowej i technicznej zawartych przez Wspólnotę ze śródziemnomorskimi państwami trzecimi⁽¹⁾, (WE) nr 1734/94 z dnia 11 lipca 1994 r. w sprawie współpracy finansowej i technicznej z Zachodnim Brzegiem i Strefą Gazy⁽²⁾ i (WE) nr 1488/96 z dnia 23 lipca 1996 r. w sprawie środków finansowych i technicznych (MEDA) towarzyszących reformom struktur gospodarczych i społecznych w ramach partnerstwa eurośródziemnomorskiego⁽³⁾. Podobnie, niniejsze rozporządzenie zastąpi rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 99/2000 z dnia 29 grudnia 1999 r. dotyczącego świadczenia pomocy dla państw partnerskich w Europie Wschodniej i Azji Środkowej⁽⁴⁾, które wygasa z dniem 31 grudnia 2006 r.,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

CELE I ZASADY

Artykuł 1

Przedmiot i zakres

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa w celu świadczenia pomocy wspólnotowej na rzecz rozwoju obszaru dobrobytu i stosunków dobrosąsiedzkich obejmującego Unię Europejską oraz kraje i terytoria wymienione w Załączniku (zwane dalej „krajami partnerskimi”).

2. Pomoc wspólnotowa jest wykorzystywana z korzyścią dla krajów partnerskich. Pomoc wspólnotowa może być wykorzystywana dla wspólnych korzyści państw członkowskich i krajów partnerskich oraz ich regionów w ramach promowania współpracy transgranicznej, transregionalnej i międzyludzkiej, jak określono w art. 6.

3. Unia Europejska opiera się na wartościach wolności, demokracji, przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności, a także praworządności oraz stara się promować poszanowanie dla tych wartości w krajach partnerskich poprzez dialog i współpracę.

Artykuł 2

Zakres pomocy wspólnotowej

1. Pomoc wspólnotowa wspiera wzmocnioną współpracę i stopniową integrację gospodarczą pomiędzy Unią Europejską a krajami partnerskimi oraz w szczególności realizację umów o partnerstwie i współpracy, układów stowarzyszeniowych lub innych istniejących lub przyszłych umów. Służy ona również zachęcaniu krajów partnerskich do działań w zakresie wspierania dobrych rządów i sprawiedliwego rozwoju społeczno-gospodarczego.

⁽¹⁾ Dz.U. L 181 z 1.7.1992, str. 1. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2112/2005 (Dz.U. L 344 z 27.12.2005, str. 23).

⁽²⁾ Dz.U. L 182 z 16.7.1994, str. 4. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2110/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 344 z 27.12.2005, str. 1).

⁽³⁾ Dz.U. L 189 z 30.7.1996, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2112/2005.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 12 z 18.1.2000, str. 1. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2112/2005.

2. Pomoc wspólnotowa wykorzystywana jest do wspierania działań w ramach następujących obszarów współpracy:

- a) promowanie dialogu politycznego i reform;
- b) promowanie zbliżenia przepisów ustawowych i wykonawczych do wyższych standardów we wszystkich istotnych obszarach, a w szczególności w celu popierania stopniowego udziału krajów partnerskich w rynku wewnętrznym oraz intensyfikacji handlu;
- c) wzmocnianie instytucji i organów krajowych odpowiedzialnych za opracowanie i skuteczną realizację polityk w obszarach objętych układami stowarzyszeniowymi, umowami o partnerstwie i współpracy oraz innymi umowami wielostronnymi, w których Wspólnota lub jej państwa członkowskie oraz kraje partnerskie są stronami, a które służą osiągnięciu celów określonych w niniejszym artykule;
- d) promowanie praworządności i dobrych rządów, w tym wzmocnianie skuteczności administracji publicznej oraz bezstronności i efektywności wymiaru sprawiedliwości, a także wspieranie walki z korupcją i oszustwami;
- e) promowanie zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach;
- f) dalsze wysiłki na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnego, zarówno w rejonach wiejskich, jak i miejskich, w celu zredukowania zaburzeń równowagi oraz zwiększenia regionalnego i lokalnego potencjału zdolności rozwojowych;
- g) promowanie ochrony środowiska, ochrony dziedzictwa naturalnego i zrównoważonego zarządzania bogactwami naturalnymi, takimi jak słodka woda i zasoby morskie;
- h) wspieranie polityk skierowanych na zwalczanie ubóstwa w celu przyczynienia się do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju ONZ;
- i) wspieranie polityk na rzecz rozwoju społecznego, integracji społecznej, równości kobiet i mężczyzn, niedyskryminacji, zatrudnienia i ochrony socjalnej, w tym ochrony pracowników migrujących, dialogu społecznego oraz przestrzegania praw związków zawodowych i podstawowych standardów pracy, w tym również w zakresie pracy dzieci;
- j) wspieranie polityk służących promocji zdrowia, edukacji i kształcenia, w tym nie tylko środków zapobiegania najpoważniejszym chorobom oraz schorzeniom zakaźnym i niezakaźnym, lecz również dostępu dziewcząt i kobiet do usług i edukacji zdrowotnej w zakresie zdrowia reprodukcyjnego i zdrowia w okresie niemowlęcym;
- k) promowanie i ochrona praw człowieka oraz podstawowych wolności, w tym praw kobiet i dzieci;

- l) wspieranie procesu demokratyzacji, między innymi w ramach środków, takich jak pomoc dostarczana organizacjom społeczeństwa obywatelskiego i propagowanie pluralizmu w mediach, oraz obserwacja wyborów i pomoc w ich przeprowadzaniu;
- m) wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych;
- n) wspieranie rozwoju gospodarki rynkowej, w tym działań mających na celu wspieranie sektora prywatnego oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, zachęcanie do inwestowania i promowanie światowego handlu;
- o) promowanie współpracy w sektorach energii, telekomunikacji i transportu, m.in. w zakresie wzajemnych połączeń, sieci oraz ich eksploatacji, wzmacniania bezpieczeństwa transportu międzynarodowego i energetyki oraz promowanie odnawialnych źródeł energii, wydajności energetycznej i czystego transportu;
- p) udzielanie wsparcia dla działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa żywności dla ludności, zwłaszcza w obszarze sanitarnym i fitosanitarnym;
- q) zapewnianie skutecznego i bezpiecznego sprawowania kontroli nad granicami;
- r) wspieranie reform i zwiększanie możliwości w zakresie sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, w tym zagadnień takich, jak azyl, migracja i readmisja oraz zwalczanie handlu ludźmi, terroryzmu i przestępczości zorganizowanej – łącznie z jej finansowaniem, praniem pieniędzy i oszustwami podatkowymi – a także zapobieganie im;
- s) wspieranie współpracy administracyjnej w celu zwiększenia przejrzystości oraz wymiany informacji w dziedzinie podatków, mając na celu zwalczanie unikania i uchylania się od podatków;
- t) promowanie udziału w działalności Wspólnoty w zakresie badań naukowych i innowacji;
- u) promowanie współpracy między państwami członkowskimi a krajami partnerskimi w zakresie szkolnictwa wyższego oraz mobilności wykładowców, pracowników naukowo-badawczych i studentów;
- v) promowanie dialogu wielokulturowego, kontaktów międzyludzkich, w tym także związków ze społecznościami imigrantów zamieszkującymi w państwach członkowskich, współpracy między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego oraz instytucjami kulturalnymi, a także wymian młodzieży;
- w) wspieranie współpracy mającej na celu ochronę dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz wspieranie jego potencjału rozwojowego, w tym także poprzez turystykę;
- x) wspieranie udziału krajów partnerskich w programach i agencjach Wspólnoty;
- y) wspieranie, poprzez wspólne inicjatywy lokalne, współpracy transgranicznej mającej na celu promowanie zrównoważonego rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego w regionach przygranicznych oraz zintegrowanego rozwoju terytorialnego na zewnętrznych granicach Wspólnoty;
- z) promowanie regionalnej oraz subregionalnej współpracy i integracji, w tym także w stosownych przypadkach z krajami niekwalifikującymi się do objęcia pomocą wspólnotową na podstawie niniejszego rozporządzenia;
- aa) udzielanie wsparcia w sytuacjach pokryzysowych, w tym wsparcia dla uchodźców i wysiedleńców i pomocy w przygotowaniach na wypadek klęsk i katastrof;
- bb) zachęcanie do komunikacji oraz promowanie wymiany pomiędzy partnerami w zakresie środków i działań finansowanych w ramach programów;
- cc) podejmowanie wspólnych wyzwań tematycznych w obszarach wspólnego zainteresowania oraz realizacja wszelkich innych celów zgodnych z zakresem niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 3

Ramy polityki

1. Umowy o partnerstwie i współpracy, układy stowarzyszeniowe i inne istniejące lub przyszłe umowy, na mocy których nawiązywane są stosunki z krajami partnerskimi, oraz odpowiednie komunikaty Komisji i konkluzje Rady określające wytyczne polityki Unii Europejskiej w odniesieniu do tych krajów stanowią całościowe ramy polityki programowania pomocy wspólnotowej na podstawie niniejszego rozporządzenia. Kluczowym punktem odniesienia przy ustalaniu wspólnotowych priorytetów udzielania pomocy są wspólnie uzgodnione plany działań lub inne równoważne dokumenty.

2. Jeżeli porozumienia, o których mowa w ust. 1, pomiędzy Unią Europejską a krajami partnerskimi nie istnieją, pomoc wspólnotowa może być udzielana w przypadkach, gdy służy ona realizacji celów polityki Unii Europejskiej; programowanie takiej pomocy następuje w oparciu o te cele.

Artykuł 4

Komplementarność, partnerstwo i współfinansowanie

1. Pomoc wspólnotowa na podstawie niniejszego rozporządzenia co do zasady uzupełnia odpowiednie strategie i środki krajowe, regionalne i lokalne lub przyczynia się do ich realizacji.

2. Pomoc wspólnotowa na podstawie niniejszego rozporządzenia jest co do zasady przyznawana w ramach partnerskiej współpracy pomiędzy Komisją a beneficjentami. Partnerstwo obejmuje, w zależności od przypadku, władze krajowe, regionalne i lokalne, a także partnerów gospodarczych i społecznych, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i inne właściwe organy.

3. Kraje beneficjenci włączają w przygotowanie, realizację i monitorowanie programów oraz projektów, w stosownych przypadkach i na właściwym poziomie terytorialnym, odpowiednich partnerów, zwłaszcza na poziomie regionalnym i lokalnym.

4. Kraje beneficjenci co do zasady współfinansują pomoc wspólnotową przyznaną w ramach niniejszego rozporządzenia z funduszy publicznych, wkładów pochodzących od beneficjentów lub z innych źródeł. Wymogi współfinansowania mogą zostać uchylone w należycie uzasadnionych przypadkach, jeżeli jest to konieczne do wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów niepaństwowych w zakresie środków mających na celu promowanie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wspieranie demokracji.

Artykuł 5

Spójność, zgodność i koordynacja

1. Programy i projekty finansowane na podstawie niniejszego rozporządzenia są spójne z politykami Unii Europejskiej. Są one zgodne z umowami zawartymi przez Wspólnotę oraz jej państwa członkowskie z krajami partnerskimi i nie naruszają zobowiązań wynikających z umów wielostronnych i konwencji międzynarodowych, których są one stronami, w tym zobowiązań w zakresie praw człowieka, demokracji i dobrych rządów.

2. Komisja i państwa członkowskie zapewniają spójność pomiędzy pomocą wspólnotową udzielaną na podstawie niniejszego rozporządzenia a pomocą finansową świadczoną przez Wspólnotę i państwa członkowskie, poprzez inne wewnętrzne i zewnętrzne instrumenty finansowe i przez Europejski Bank Inwestycyjny (EBI).

3. Komisja i państwa członkowskie koordynują swoje programy pomocowe, mając na celu zwiększenie skuteczności i efektywności w świadczeniu pomocy, zgodnie z istniejącymi wytycznymi dotyczącymi poprawy koordynacji działań w dziedzinie pomocy zewnętrznej oraz harmonizacji polityk i procedur. Koordynacja ta obejmuje regularne konsultacje i częstą wymianę odpowiednich informacji na różnych etapach udzielania pomocy, zwłaszcza w terenie, i stanowi główny czynnik w procesie programowania prowadzonym przez państwa członkowskie i Wspólnotę.

4. Współdziałając z państwami członkowskimi, Komisja podejmuje niezbędne kroki w celu zapewnienia właściwej koordynacji i współpracy z wielostronnymi i regionalnymi organizacjami i podmiotami, takimi jak międzynarodowe instytucje finansowe, agencje, fundusze i programy ONZ oraz darczyńcy spoza Unii Europejskiej.

TYTUŁ II

PROGRAMOWANIE I PRYZYDZIAŁ ŚRODKÓW FINANSOWYCH

Artykuł 6

Typ programów

1. Pomoc wspólnotowa na podstawie niniejszego rozporządzenia realizowana jest poprzez:

- a) krajowe, wielokrajowe, tematyczne i transgraniczne dokumenty strategiczne oraz wieloletnie programy indykatywne, o których mowa w art. 7, obejmujące:
 - (i) programy krajowe i wielokrajowe, które obejmują pomoc dla jednego kraju partnerskiego lub odnoszą się do współpracy regionalnej lub subregionalnej pomiędzy dwoma lub większą liczbą krajów partnerskich, w której mogą uczestniczyć państwa członkowskie;
 - (ii) programy współpracy transgranicznej, które obejmują współpracę pomiędzy jednym lub większą liczbą państw członkowskich z jednej strony i jednym lub większą liczbą krajów partnerskich z drugiej strony, realizowanych w regionach położonych przy ich wspólnej części zewnętrznej granicy Wspólnoty;
- b) wspólne programy operacyjne w dziedzinie współpracy transgranicznej, o której mowa w art. 9, roczne programy działań, o których mowa w art. 12, oraz środki specjalne, o których mowa w art. 13.

2. Programy wielokrajowe mogą obejmować środki w ramach współpracy transregionalnej. Na użytek niniejszego rozporządzenia współpraca transregionalna oznacza współpracę między państwami członkowskimi i krajami partnerskimi, podejmującą wspólne wyzwania, w celu osiągnięcia wspólnych korzyści i podejmowaną w jakimkolwiek miejscu na terytorium państw członkowskich i krajów partnerskich.

Artykuł 7

Programowanie i przydział środków finansowych

1. W odniesieniu do programów krajowych lub wielokrajowych przyjmuje się dokumenty strategiczne zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 26 ust. 2. Dokumenty strategiczne odzwierciedlają ramy polityki i plany działań, o których mowa w art. 3, oraz odpowiadają zasadom i warunkom określonym w art. 4 i 5. Dokumenty strategiczne są przyjmowane na okres spójny z priorytetami określonymi w ramach polityki i zawierają wieloletnie programy indykatywne łącznie z indykatywnymi wieloletnimi przydziałami finansowymi oraz cele priorytetowe dla każdego z krajów lub regionów, odpowiadające celom wymienionym w art. 2 ust. 2. Po upływie połowy okresu ich obowiązywania lub w razie konieczności programy podlegają przeglądowi i ewentualnej korekcie zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 26 ust. 2.

2. Przy ustanawianiu programów krajowych lub wielokrajowych Komisja, przy zastosowaniu przejrzystych i obiektywnych kryteriów, określa przydziały finansowe dla każdego programu, biorąc pod uwagę specyfikę i potrzeby danego kraju lub regionu, poziom partnerstwa Unii Europejskiej z danym krajem, postęp

w kierunku osiągnięcia uzgodnionych celów, w tym w odniesieniu do jakości rządów i reform, a także zdolność do zarządzania pomocą wspólnotową i jej absorpcji.

3. Wyłącznie na potrzeby współpracy transgranicznej, w celu ustanowienia listy wspólnych programów operacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz na potrzeby ustalenia indykatywnych wieloletnich przydziałów finansowych i jednostek terytorialnych kwalifikujących się do udziału w każdym programie, przymuje się jeden lub, w razie konieczności, kilka dokumentów strategicznych zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 26 ust. 2. Dokumenty takie sporządza się z uwzględnieniem zasad i warunków określonych w art. 4 i 5 i zasadniczo obejmują one okres maksymalnie do siedmiu lat od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2013 r.

4. Komisja ustala wysokość środków przydzielanych na programy współpracy transgranicznej, biorąc pod uwagę obiektywne kryteria, takie jak liczba ludności kwalifikowalnych regionów oraz inne czynniki wpływające na intensywność współpracy, szczególnie zaś właściwości obszarów przygranicznych, potencjał administracyjny oraz zdolność zarządzania pomocą wspólnotową i jej absorpcji.

5. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) wnosi wkład do programów współpracy transgranicznej ustanowionych i realizowanych na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia. Wysokość wkładu EFRR na granice z krajami partnerskimi jest określona w odpowiednich przepisach rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności ⁽¹⁾.

6. W przypadku sytuacji kryzysowych lub powstania zagrożeń dla demokracji, praworządności, praw człowieka oraz podstawowych wolności lub na wypadek klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka można zastosować procedurę nadzwyczajną w celu przeprowadzenia przeglądu dokumentów strategicznych w trybie *ad hoc*. Przegląd ten zapewnia spójność między pomocą wspólnotową udzielaną w ramach niniejszego rozporządzenia oraz pomocą udzielaną w ramach innych wspólnotowych instrumentów finansowych, w tym na mocy rozporządzenia (WE, Euratom) Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾ ustanawiającego instrument na rzecz stabilności.

TYTUŁ III

WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA

Artykuł 8

Kwalifikowalność do programu według kryteriów geograficznych

1. Programy współpracy transgranicznej, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. a) pkt ii), mogą obejmować wszystkie następujące regiony przygraniczne:

- wszystkie jednostki terytorialne odpowiadające poziomowi 3 NUTS lub równoważne położone wzdłuż granic lądowych między państwami członkowskimi a krajami partnerskimi;
- wszystkie jednostki terytorialne odpowiadające poziomowi 3 NUTS lub równoważne położone wzdłuż przepraw morskich o szczególnym znaczeniu;

c) wszystkie jednostki terytorialne odpowiadające poziomowi 2 NUTS lub równoważne położone wzdłuż wybrzeża basenu morskiego wspólnego dla państw członkowskich i krajów partnerskich.

2. W celu zagwarantowania kontynuacji obecnej współpracy oraz w innych uzasadnionych przypadkach jednostki terytorialne sąsiadujące z wymienionymi w ust. 1 można dopuścić do udziału w programach współpracy transgranicznej na warunkach określonych w dokumentach strategicznych, o których mowa w art. 7 ust. 3.

3. W przypadku programów tworzonych na podstawie ust. 1 lit. b) Komisja, w porozumieniu z partnerami, może zaproponować, by możliwość udziału we współpracy została rozszerzona na całą jednostkę terytorialną na poziomie 2 NUTS, na której obszarze położona jest jednostka terytorialna na poziomie 3 NUTS.

4. Wykaz przepraw morskich o szczególnym znaczeniu jest określany przez Komisję w dokumentach strategicznych, o których mowa w art. 7 ust. 3, na podstawie kryterium odległości i innych istotnych kryteriów geograficznych i ekonomicznych.

Artykuł 9

Programowanie

1. Współpraca transgraniczna na podstawie niniejszego rozporządzenia prowadzona jest w ramach programów wieloletnich obejmujących współpracę dotyczącą jednej granicy lub grupy granic i obejmującą działania wieloletnie służących realizacji spójnego zestawu priorytetów, które mogą zostać wdrożone dzięki pomocy wspólnotowej (dalej zwanych wspólnymi programami operacyjnymi). Wspólne programy operacyjne opierają się na dokumentach strategicznych, o których mowa w art. 7 ust. 3.

2. Wspólne programy operacyjne dla granic lądowych i przepraw morskich o istotnym znaczeniu opracowywane są na odpowiednim szczeblu terytorialnym dla każdej granicy i obejmują kwalifikujące się jednostki terytorialne należące do jednego lub kilku państw członkowskich i jednego lub kilku krajów partnerskich.

3. Wspólne programy operacyjne dla basenów morskich mają charakter wielostronny i obejmują kwalifikujące się jednostki terytorialne położone wzdłuż wybrzeża wspólnego basenu morskiego należącego do kilku krajów uczestniczących, w tym co najmniej jednego państwa członkowskiego i jednego kraju partnerskiego, przy uwzględnieniu systemów instytucjonalnych oraz zasady partnerstwa. Mogą one obejmować dwustronne działania służące wspieraniu współpracy między państwem członkowskim i krajem partnerskim. Programy te podlegają ścisłej koordynacji z programami współpracy międzynarodowej, obejmującymi częściowo ten sam obszar geograficzny i utworzonymi w Unii Europejskiej zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1083/2006.

4. Zainteresowane państwa członkowskie i kraje partnerskie tworzą wspólne programy operacyjne na odpowiednim szczeblu terytorialnym, zgodnie z ich systemami instytucjonalnymi oraz przy uwzględnieniu zasady partnerstwa, o której mowa w art. 4.

⁽¹⁾ Dz.U. L 210 z 31.7.2006, str. 25.

⁽²⁾ Dotychczas niepublikowana w Dzienniku Urzędowym.

Programy te obejmują zasadniczo okres 7 lat, od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2013 r.

5. Kraje niebędące krajami uczestniczącymi, położone wzdłuż wybrzeża wspólnego basenu morskiego, gdzie realizowany jest wspólny program operacyjny, mogą zostać stowarzyszone ze wspólnym programem operacyjnym i skorzystać z pomocy wspólnotowej na warunkach określonych w przepisach wykonawczych, o których mowa w art. 11.

6. W ciągu roku od zatwierdzenia dokumentu strategicznego, o którym mowa w art. 7 ust. 3, kraje uczestniczące przedłożą wspólnie Komisji wnioski dotyczące wspólnych programów operacyjnych. Komisja przyjmuje wspólny program operacyjny po dokonaniu oceny jego zgodności z niniejszym rozporządzeniem oraz z przepisami wykonawczymi.

7. Wspólne programy operacyjne mogą być poddane przeglądowi z inicjatywy krajów uczestniczących, uczestniczących regionów granicznych lub Komisji w celu uwzględnienia zmian w priorytetach współpracy, rozwoju sytuacji społeczno-gospodarczej, rezultatów zaobserwowanych przy wprowadzaniu w życie określonych działań oraz w ramach procesu monitorowania i oceny, a także w celu uwzględnienia potrzeby dostosowania wysokości dostępnej pomocy oraz dokonania ponownego przydziału środków.

8. Po przyjęciu wspólnych programów operacyjnych Komisja zawiera z krajami partnerskimi porozumienie w sprawie finansowania zgodnie z odpowiednimi przepisami rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich⁽¹⁾. Porozumienie w sprawie finansowania zawiera postanowienia, które są niezbędne do realizacji wspólnego programu operacyjnego, i powinno być podpisane także przez wspólny organ zarządzający, o którym mowa w art. 10.

9. W oparciu o zasadę partnerstwa kraje uczestniczące wspólnie wybierają te działania zgodne z priorytetami i zadaniami wspólnego programu operacyjnego, które otrzymają pomoc wspólnotową.

10. W określonych i należycie uzasadnionych przypadkach, jeśli:

- a) nie można ustalić wspólnego programu operacyjnego z powodu problemów powstałych w relacjach pomiędzy uczestniczącymi krajami lub między Unią Europejską a krajem partnerskim;
- b) do dnia 30 czerwca 2010 r. kraje uczestniczące nie przedłożyły Komisji wspólnego programu operacyjnego;
- c) kraj partnerski nie podpisał porozumienia w sprawie finansowania do końca roku następującego po przyjęciu programu;
- d) wspólny program operacyjny nie może zostać zrealizowany wskutek problemów powstałych w relacjach między krajami uczestniczącymi;

Komisja, po konsultacjach z zainteresowanymi państwami członkowskimi, podejmuje niezbędne działania, by umożliwić zainteresowanemu państwu członkowskiemu wykorzystanie środków EFRR przeznaczonych na realizację programu, zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1083/2006.

Artykuł 10

Zarządzanie programami

1. Wspólne programy operacyjne wdrażane są co do zasady metodą wspólnego zarządzania przez wspólny organ zarządzający umiejscowiony w państwie członkowskim. Wspólny organ zarządzający może być wspierany przez wspólny sekretariat techniczny.

2. Kraje uczestniczące mogą wystąpić do Komisji z wnioskiem o umiejscowienie wspólnego organu zarządzającego w kraju partnerskim, pod warunkiem że wyznaczony organ spełnia w pełni kryteria określone w odpowiednich przepisach rozporządzenia (WE, Euratom) nr 1605/2002.

3. Na użytek niniejszego rozporządzenia wspólny organ zarządzający oznacza instytucję lub organ publiczny albo prywatny, włączając w to samo państwo, na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym, wyznaczone wspólnie przez państwo lub państwa członkowskie oraz kraj lub kraje partnerskie biorące udział we wspólnym programie operacyjnym, posiadające zdolności finansowe i administracyjne pozwalające na zarządzanie pomocą wspólnotową i posiadające zdolność prawną do zawierania umów niezbędnych dla celów niniejszego rozporządzenia.

4. Wspólny organ zarządzający jest odpowiedzialny za zarządzanie wspólnym programem operacyjnym i jego wdrożenie zgodnie z zasadą należytego zarządzania technicznego i finansowego oraz za zapewnienie legalności i prawidłowości swoich działań. W tym celu wprowadza on odpowiednie systemy i standardy zarządzania, kontroli i księgowości.

5. System zarządzania i kontroli wspólnego programu operacyjnego zapewnia odpowiednie rozdzielenie funkcji związanych z zarządzaniem, zatwierdzaniem i kontrolą, poprzez odpowiedni podział obowiązków w ramach organu zarządzającego lub poprzez wyznaczenie odrębnych organów zatwierdzania i audytu.

6. W celu umożliwienia należytego przygotowywania wspólnych programów operacyjnych do realizacji po przyjęciu wspólnego programu operacyjnego, a przed podpisaniem porozumienia w sprawie finansowania, Komisja może zezwolić wspólnemu organowi zarządzającemu na wykorzystanie części budżetu programu na rozpoczęcie finansowania działań przewidzianych w programie, takich jak pokrywanie kosztów operacyjnych organu zarządzającego, wsparcie techniczne oraz pozostałe działania przygotowawcze. Szczegółowe zasady postępowania w fazie przygotowawczej są określone w przepisach wykonawczych, o których mowa w art. 11.

⁽¹⁾ Dz.U. L 248 z 16.9.2002, str. 1.

Artykuł 11

Przepisy wykonawcze

1. Przepisy wykonawcze zawierające przepisy szczegółowe dotyczące wdrożenia przepisów niniejszego tytułu przyjmowane są zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 26 ust. 2.

2. Do spraw objętych przepisami wykonawczymi należą takie kwestie, jak: wskaźnik współfinansowania, przygotowanie wspólnych programów operacyjnych, powołanie i obowiązki wspólnych organów, rola i obowiązki komitetów ds. monitorowania i selekcji, jak również wspólnego sekretariatu, kwalifikowanie się wydatków, wybór wspólnych projektów, faza przygotowawcza, techniczne i finansowe zarządzanie pomocą wspólnotową, kontrola i audyt finansowy, monitorowanie i ocena, widoczność pomocy i działania informacyjne na rzecz potencjalnych beneficjentów.

TYTUŁ IV

WDRAŻANIE

Artykuł 12

Przyjęcie programów działań

1. Programy działań, sporządzone w oparciu o dokumenty strategiczne, o których mowa w art. 7 ust. 1, przyjmuje się co do zasady corocznie zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 26 ust. 2.

W drodze wyjątku, m.in. w przypadkach, kiedy program działań nie został jeszcze przyjęty, Komisja może przyjąć, na podstawie dokumentów strategicznych i wieloletnich programów inedykatywnych, o których mowa w art. 7, środki nieprzewidziane w programach, według tych samych zasad i na tych samych warunkach, co programy działań.

2. Programy działań określają zamierzone cele, obszary działań, spodziewane wyniki, procedury zarządzania oraz ogólną kwotę przewidzianego finansowania. Uwzględniają one doświadczenia zdobyte w trakcie udzielania pomocy wspólnotowej w przeszłości. Zawierają opis działań, które mają być finansowane, wykaz kwot finansowania przydzielonych na każde działanie oraz orientacyjny harmonogram ich wdrożenia. Określają one rodzaje wskaźników wydajności, których monitorowanie jest niezbędne przy przyjmowaniu środków finansowanych w ramach tych programów.

3. Dla celów współpracy transgranicznej Komisja przyjmuje wspólne programy zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 9.

4. Komisja przedstawia programy działań oraz wspólne programy współpracy transgranicznej Parlamentowi Europejskiemu oraz państwom członkowskim w celach informacyjnych w terminie miesiąca od ich przyjęcia.

Artykuł 13

Przyjęcie środków specjalnych nieprzewidzianych w dokumentach strategicznych i wieloletnich programach inedykatywnych

1. W przypadku nieprzewidzianych i należycie uzasadnionych potrzeb lub okoliczności Komisja przyjmuje środki specjalne nieuwzględnione w dokumentach strategicznych i w wieloletnich programach inedykatywnych, zwane dalej „środkami specjalnymi”.

Środki specjalne mogą być również wykorzystywane do finansowania działań ułatwiających przejście od pomocy w sytuacjach kryzysowych do długoterminowych działań na rzecz rozwoju, w tym takich, których celem jest lepsze przygotowanie ludności na powtarzające się sytuacje kryzysowe.

2. Środki specjalne, których koszt przekracza 10 000 000 EUR, przyjmowane są przez Komisję zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 26 ust. 2.

Zmiany środków specjalnych, takie jak dostosowania techniczne, przedłużenie okresu wdrażania, ponowny przydział środków w ramach prognozowanego budżetu, zwiększenie budżetu o kwotę nieprzekraczającą 20 % budżetu początkowego, o ile nie naruszają pierwotnych celów ustalonych w decyzji Komisji, dokonywane są bez konieczności stosowania procedury, o której mowa w art. 26 ust. 2.

3. Środki specjalne określają zamierzone cele, obszary działania, spodziewane wyniki, stosowane procedury zarządzania, a także ogólną sumę przewidzianego finansowania. Zawierają opis działań, które mają być finansowane, określają kwoty finansowania przeznaczone na poszczególne działania oraz orientacyjny harmonogram ich wdrożenia. Określają one rodzaje wskaźników wydajności, których monitorowanie jest niezbędne przy wdrażaniu tych środków specjalnych.

4. Komisja informuje Parlament Europejski i państwa członkowskie o środkach specjalnych, których wartość nie przekracza 10 000 000 EUR, w terminie miesiąca od podjęcia decyzji.

Artykuł 14

Kwalifikowalność

1. Do uzyskiwania finansowania na podstawie niniejszego rozporządzenia przeznaczonego na wdrażanie programów działań, wspólnych programów współpracy transgranicznej lub środków specjalnych kwalifikują się następujące podmioty:

- a) kraje i regiony partnerskie oraz ich instytucje;
- b) jednostki lokalne krajów partnerskich, takie jak regiony, departamenty, prowincje i gminy;
- c) wspólne organy utworzone przez kraje i regiony partnerskie oraz Wspólnotę;

- d) organizacje międzynarodowe, w tym organizacje regionalne, organy, służby lub misje ONZ, międzynarodowe instytucje finansowe i banki rozwoju, jeżeli przyczyniają się one do realizacji celów niniejszego rozporządzenia;
- e) instytucje i organy Wspólnoty, lecz jedynie w ramach wdrażania środków wspierających typu, o którym mowa w art. 16;
- f) agencje Unii Europejskiej;
- g) następujące podmioty i instytucje Państw Członkowskich, krajów i regionów partnerskich lub jakiegokolwiek innego państwa trzeciego spełniającego kryteria dostępu do zewnętrznej pomocy wspólnotowej, o których mowa w art. 21, jeżeli przyczyniają się one do realizacji celów niniejszego rozporządzenia:
- (i) instytucje państwowe lub parapaństwowe, władze administracyjne lub władze lokalne i ich grupy;
 - (ii) spółki, przedsiębiorstwa oraz inne prywatne organizacje i podmioty gospodarcze;
 - (iii) instytucje finansowe przyznające, wspierające i finansujące prywatne inwestycje w krajach i regionach partnerskich;
 - (iv) podmioty niepaństwowe określone w lit. h);
 - (v) osoby fizyczne;
- h) następujące podmioty niepaństwowe:
- (i) organizacje pozarządowe;
 - (ii) organizacje reprezentujące mniejszości narodowe lub etniczne;
 - (iii) grupy zawodowe i grupy inicjatyw lokalnych;
 - (iv) spółdzielnie, związki zawodowe, organizacje reprezentujące interesy gospodarcze i społeczne;
 - (v) organizacje lokalne (w tym sieci) zaangażowane w zdecentralizowaną regionalną współpracę i integrację;
 - (vi) organizacje konsumenckie, organizacje kobiece lub młodzieżowe, organizacje edukacyjne, kulturalne, badawcze i naukowe;
 - (vii) szkoły wyższe;
 - (viii) kościoły oraz stowarzyszenia i wspólnoty religijne;
 - (ix) media;
 - (x) stowarzyszenia transgraniczne, stowarzyszenia pozarządowe oraz niezależne fundacje.

organom lub podmiotom, które nie są wyraźnie wymienione w niniejszym artykule.

Artykuł 15

Rodzaje działań

1. Pomoc wspólnotowa wykorzystywana jest do finansowania programów, projektów i wszelkich typów działań przyczyniających się do osiągnięcia celów niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc wspólnotowa może także być wykorzystana:
 - a) do finansowania pomocy technicznej i ukierunkowanych działań administracyjnych, w tym działań w zakresie współpracy, w których biorą udział eksperci sektora publicznego oddelegowani przez uczestniczące w programie państwa członkowskie oraz władze regionalne i lokalne z tych państw;
 - b) do finansowania inwestycji i działań z nimi związanych;
 - c) do wniesienia wkładu na rzecz EBI lub innych pośredników finansowych zgodnie z art. 23, w celu finansowania pożyczek, inwestycji w akcje lub udziały, funduszy gwarancyjnych lub funduszy inwestycyjnych;
 - d) w wyjątkowych przypadkach na rzecz programów redukcji zadłużenia w ramach przyjętego na poziomie międzynarodowym programu redukcji zadłużenia;
 - e) do sektorowego lub ogólnego wsparcia budżetowego, jeśli zarządzanie wydatkami publicznymi w państwie partnerskim jest wystarczająco przejrzyste, wiarygodne i skuteczne i jeśli państwo to wprowadziło prawidłowo sformułowane polityki sektorowe lub makroekonomiczne zatwierdzone przez głównych darczyńców, w tym, w odpowiednich przypadkach, międzynarodowe instytucje finansowe;
 - f) do subsydiowania odsetek, zwłaszcza od kredytów związanych z ochroną środowiska;
 - g) do zapewnienia ubezpieczenia od ryzyka niehandlowego;
 - h) do wniesienia wkładu na fundusz ustanowiony przez Wspólnotę, jej państwa członkowskie, organizacje międzynarodowe i regionalne, innych darczyńców lub kraje partnerskie;
 - i) do wniesienia wkładu na rzecz kapitału międzynarodowych instytucji finansowych lub regionalnych banków rozwoju;
 - j) do pokrywania kosztów niezbędnych do skutecznego administrowania projektami i programami i nadzorowania ich przez kraje korzystające z pomocy wspólnotowej;
 - k) do finansowania mikroprojektów;
 - l) do finansowania środków związanych z bezpieczeństwem żywności.

2. Jeżeli jest to kluczowe dla osiągnięcia celów niniejszego rozporządzenia, pomoc wspólnotowa może zostać przyznana

3. Co do zasady wsparcie wspólnotowe nie jest wykorzystywane na pokrycie podatków, opłat celnych oraz innych obciążeń podatkowych.

Artykuł 16

Środki wspierające

1. Finansowanie wspólnotowe może również pokrywać wydatki związane z działaniami przygotowawczymi, działaniami związanymi z kontrolą, monitorowaniem, audytem i oceną, bezpośrednio koniecznymi do wdrożenia niniejszego rozporządzenia i realizacji jego celów, na przykład wydatki związane z badaniami, spotkaniami, publikacjami i szkoleniami, w tym z działaniami w zakresie szkoleń i kształcenia dla partnerów, umożliwiających im uczestniczenie w różnych etapach programu, wydatki związane z sieciami komputerowymi przeznaczonymi do wymiany informacji, jak i wszelkie inne wydatki na pomoc administracyjną i techniczną, jakie może ponieść Komisja przy zarządzaniu programem. Te ostatnie obejmują również wydatki na wsparcie administracyjne przedstawicielstw Komisji niezbędne do zarządzania działaniami finansowanymi na mocy niniejszego rozporządzenia.

2. Uwzględnienie wymienionych środków wspierających w ramach wieloletniego programowania nie jest konieczne, a środki wspierające mogą być finansowane niezależnie od zakresu dokumentów strategicznych i wieloletnich programów indykatorywnych. Mogą być one również finansowane na podstawie wieloletnich programów indykatorywnych. Komisja przyjmuje środki wspierające nieprzewidziane w wieloletnich programach indykatorywnych zgodnie z art. 13.

Artykuł 17

Współfinansowanie

1. Środki finansowane na podstawie niniejszego rozporządzenia kwalifikują się do współfinansowania między innymi przez:

- a) państwa członkowskie, ich władze regionalne i lokalne oraz ich agencje publiczne i parapaństwowe;
- b) państwa członkowskie EOG, Szwajcarię i inne państwa trzecie będące darczyńcami, w szczególności przez ich agencje publiczne i parapaństwowe;
- c) organizacje międzynarodowe, w tym regionalne, w szczególności międzynarodowe i regionalne instytucje finansowe;
- d) spółki, przedsiębiorstwa oraz inne organizacje prywatne i podmioty gospodarcze, a także inne podmioty niepaństwowe;
- e) kraje i regiony partnerskie otrzymujące finansowanie.

2. W przypadku współfinansowania równoległego projekt lub program zostaje podzielony na szereg wyraźnie identyfikowalnych podprojektów, z których każdy finansowany jest przez innych współfinansujących partnerów w taki sposób, by zawsze możliwe było określenie ostatecznego sposobu wykorzystania finansowania. W przypadku współfinansowania wspólnego całkowity koszt projektu lub programu zostaje podzielony pomiędzy partnerów zapewniających współfinansowanie, a zasoby zostają połączone w taki sposób, że nie jest możliwe

ustalenie źródła finansowania poszczególnych działań podejmowanych w ramach projektu lub programu.

3. W przypadku współfinansowania wspólnego Komisja może otrzymywać fundusze od podmiotów wymienionych w ust. 1 lit. a), b) i c) oraz zarządzać nimi w celu realizacji wspólnych działań. Środki takie traktowane są jako dochody przeznaczone na określony cel, zgodnie z art. 18 rozporządzenia (WE, Euratom) nr 1605/2002.

Artykuł 18

Procedury zarządzania

1. Komisja realizuje działania na mocy niniejszego rozporządzenia zgodnie z rozporządzeniem (WE, Euratom) nr 1605/2002.

2. Komisja może powierzyć zadania organu publicznego – w szczególności związane z wykonaniem budżetu – organom, o których mowa w art. 54 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (WE, Euratom) nr 1605/2002, o ile posiadają one uznaną na poziomie międzynarodowym pozycję, stosują uznane międzynarodowo systemy zarządzania i kontroli oraz znajdują się pod nadzorem organów publicznych.

3. Komisja może zawrzeć umowy ramowe z krajami partnerskimi, w których zostaną zawarte ustalenia dotyczące wszelkich środków niezbędnych do zapewnienia skutecznej realizacji pomocy wspólnotowej i ochrony interesów finansowych Wspólnoty.

4. W przypadku zarządzania zdecentralizowanego Komisja może zdecydować o zastosowaniu procedur dotyczących udzielania zamówień lub przyznawania dotacji obowiązujących w kraju lub regionie partnerskim będącym beneficjentem, pod warunkiem że:

- a) procedury kraju lub regionu partnerskiego będącego beneficjentem są zgodne z zasadami przejrzystości, proporcjonalności, równego traktowania i niedyskryminacji oraz nie dopuszczają do powstawania konfliktów interesów;
- b) kraj lub region partnerski będący beneficjentem zobowiązuje się do regularnego sprawdzania prawidłowej realizacji działań finansowanych z budżetu Wspólnoty, do podjęcia odpowiednich środków w celu zapobiegania nieprawidłowościom i nadużyciom oraz do wszczynania, w razie konieczności, postępowań sądowych w celu odzyskania niesłusznie wypłaconych środków.

Artykuł 19

Zobowiązania budżetowe

1. Zobowiązania budżetowe określa się na podstawie decyzji Komisji podejmowanych zgodnie z art. 9 ust. 6, art. 12 ust. 1, art. 13 ust. 1 i art. 16 ust. 2.

2. Zobowiązania budżetowe przeznaczone na działania, których wdrożenie rozciąga się na wiele lat budżetowych, mogą zostać podzielone na wiele rocznych rat.

3. Finansowanie wspólnotowe może przyjąć w szczególności jedną z następujących form prawnych: umowy w sprawie finansowania, umowy o dotację, zamówienia, umowy o pracę.

Artykuł 20

Ochrona interesów finansowych Wspólnoty

1. Wszelkie umowy zawarte na podstawie niniejszego rozporządzenia zawierają postanowienia zapewniające ochronę interesów finansowych Wspólnoty – w szczególności w odniesieniu do nieprawidłowości, nadużyć finansowych, korupcji oraz innych działań niezgodnych z prawem – zgodnie z rozporządzeniami Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich⁽¹⁾, (WE, Euratom) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami⁽²⁾ oraz (WE, Euratom) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. dotyczącym dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF)⁽³⁾.

2. Umowy w sposób wyraźny upoważniają Komisję i Trybunał Obrachunkowy do przeprowadzania audytów, w tym audytów na podstawie dokumentów i na miejscu, u wszystkich wykonawców lub podwykonawców, którzy otrzymali fundusze wspólnotowe. Umowy upoważniają też w wyraźny sposób Komisję do przeprowadzania kontroli na miejscu i inspekcji zgodnie z rozporządzeniem (WE, Euratom) nr 2185/96.

3. Wszystkie umowy służące realizacji pomocy wspólnotowej zapewniają Komisji i Trybunałowi Obrachunkowemu uprawnienia, o których mowa w ust. 2, zarówno podczas realizacji umów, jak i po ich wykonaniu.

Artykuł 21

Udział w przetargach i w umowach

1. W postępowaniach w sprawie udzielania zamówień publicznych lub zawarcia umów o dotacje finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia uczestniczyć mogą osoby fizyczne oraz osoby prawne będące obywatelami lub mające siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Wspólnoty, kraju będącego beneficjentem niniejszego rozporządzenia, kraju będącego beneficjentem pomocy z instrumentu pomocy przedakcesyjnej ustanowionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 1085/2006 z dnia 17 lipca 2006 r. ustanawiającym instrument pomocy przedakcesyjnej (IPA)⁽⁴⁾ lub państwa członkowskiego EOG.

2. W odpowiednio uzasadnionych przypadkach Komisja może zezwolić na udział osób fizycznych będących obywatelami lub osób prawnych mających siedzibę na terytorium kraju posiadającego tradycyjne więzi gospodarcze, handlowe i geograficzne z krajami sąsiadującymi, a także na wykorzystywanie dostaw i materiałów innego pochodzenia.

3. W postępowaniach w sprawie udzielania zamówień publicznych lub zawierania umów o dotacje finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia mogą również uczestniczyć osoby fizyczne oraz osoby prawne będące obywatelami lub posiadające siedzibę na terytorium kraju innego niż określony w ust. 1, w przypadkach gdy ustanowiony został wzajemny dostęp do pomocy zewnętrznej tych krajów. Wzajemny dostęp jest przyznawany w przypadku, gdy dany kraj zapewnia państwom członkowskim i krajowi będącemu odbiorcą pomocy kwalifikowanie się na takich samych warunkach.

Wzajemny dostęp do zewnętrznej pomocy Wspólnoty przyznawany jest na podstawie indywidualnej decyzji dotyczącej danego kraju lub grupy krajów w danym regionie. Decyzja taka jest przyjmowana przez Komisję zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 26 ust. 2, i obowiązuje przez okres co najmniej roku.

Przyznanie wzajemnego dostępu do zewnętrznej pomocy wspólnotowej opiera się na porównaniu między Wspólnotą a innymi darczyńcami i odbywa się na poziomie sektorowym lub na poziomie całego kraju, niezależnie od tego, czy jest to darczyńca czy kraj otrzymujący. Decyzja o przyznaniu wzajemnego dostępu krajowi będącemu darczyńcą opiera się na zasadach przejrzystości, spójności i proporcjonalności pomocy udzielanej przez darczyńcę, zarówno pod względem jej jakości, jak i wysokości. W ramach procedury opisanej w niniejszym ustępie prowadzone są konsultacje z krajami będącymi beneficjentami.

4. W postępowaniach w sprawie udzielania zamówień publicznych lub zawierania umów o dotacje finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia mogą uczestniczyć organizacje międzynarodowe.

5. Eksperti zgłaszani w ramach postępowań w sprawie zawarcia umów nie muszą spełniać kryteriów narodowościowych określonych powyżej.

6. Wszystkie dostawy i materiały zakupione na podstawie umów finansowanych na mocy niniejszego rozporządzenia pochodzą ze Wspólnoty lub krajów, kwalifikujących się na podstawie niniejszego artykułu. Pojęcie „pochodzenie” na użytek niniejszego rozporządzenia jest zdefiniowane w odpowiednich przepisach wspólnotowych dotyczących pochodzenia do celów celnych.

7. W należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może zezwolić na udział osób fizycznych lub osób prawnych będących obywatelami lub posiadających siedzibę na terytorium krajów innych niż określone w ust. 1, 2 i 3, lub na nabycie towarów i materiałów innego pochodzenia niż określone w ust. 6. Odstępstwa mogą być uzasadnione niedostępnością towarów i usług na rynkach danych krajów, koniecznością podjęcia natychmiastowego działania lub tym, że zastosowanie kryteriów kwalifikowalności uniemożliwiłoby lub nadmiernie utrudniło realizację projektu, programu lub działania.

8. W przypadku gdy finansowanie wspólnotowe obejmuje operację realizowaną przez organizację międzynarodową, udział w odpowiednich postępowaniach w sprawie zawarcia umów jest otwarty dla wszelkich osób fizycznych lub prawnych, kwalifikujących się na mocy ust. 1, 2 i 3, a także wszelkich osób fizycznych lub prawnych, kwalifikujących się zgodnie z zasadami danej organizacji, przy zapewnieniu równego traktowania wszystkich darczyńców. Dotyczy to także dostaw, materiałów i ekspertów.

W przypadku gdy finansowanie wspólnotowe obejmuje operację współfinansowaną przez państwo członkowskie, państwo trzecie – z zastrzeżeniem zasady wzajemności zgodnie z ust. 3 – lub

⁽¹⁾ Dz.U. L 312 z 23.12.1995, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 292 z 15.11.1996, str. 2.

⁽³⁾ Dz.U. L 136 z 31.5.1999, str. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 210 z 31.7.2006, str. 82.

przez organizację regionalną, udział w odpowiednich postępowaniach w sprawie zawarcia umów jest otwarty dla wszystkich osób fizycznych lub prawnych kwalifikujących się na mocy ust. 1, 2 i 3, a także dla wszelkich osób fizycznych lub prawnych kwalifikujących się zgodnie z zasadami danego państwa członkowskiego, państwa trzeciego lub organizacji regionalnej. Dotyczy to także dostaw, materiałów i ekspertów.

9. W przypadku gdy pomoc wspólnotowa na podstawie niniejszego rozporządzenia zarządzana jest przez wspólny organ zarządzający, o którym mowa w art. 10, w odniesieniu do zamówień publicznych obowiązują zasady określone w przepisach wykonawczych, o których mowa w art. 11.

10. Oferenci, z którymi zawarto umowy na podstawie niniejszego rozporządzenia, przestrzegają podstawowych standardów pracy określonych w odpowiednich konwencjach Międzynarodowej Organizacji Pracy.

11. Ustępy 1–10 pozostają bez uszczerbku dla prawa udziału jakichkolwiek kategorii organizacji kwalifikujących się ze względu na ich charakter lub lokalizację w związku z celami działania.

Artykuł 22

Finansowanie wstępne

Odsetki od płatności na rzecz beneficjentów w ramach finansowania wstępnego są potrącane z płatności ostatecznej.

Artykuł 23

Środki finansowe udostępniane EBI i innym pośrednikom finansowym

1. Środki finansowe, o których mowa w art. 15 ust. 2 lit. c), są zarządzane przez pośredników finansowych, EBI lub przez inny bank lub organizację będącą w stanie nimi zarządzać.

2. Komisja przyjmuje przepisy wykonawcze do ust. 1 indywidualnie dla każdego przypadku, w celu uwzględnienia podziału ryzyka, wynagrodzenia pośrednika odpowiedzialnego za realizację, wykorzystania i odzyskiwania zysków pochodzących ze środków finansowych oraz zamknięcia operacji.

Artykuł 24

Ocena

1. Komisja regularnie ocenia wyniki polityki oraz programów regionalnych i transgranicznych oraz polityk sektorowych, a także efektywność programowania, w celu ustalenia, czy osiągnięto zamierzone cele oraz mając na uwadze opracowanie zaleceń służących udoskonaleniu przyszłych działań.

2. Komisja przekazuje istotne sprawozdania z oceny komitetowi, o którym mowa w art. 26, do dyskusji. Sprawozdania te i dyskusje uwzględnia się przy opracowywaniu programów oraz przy przydziale zasobów.

TYTUŁ V

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 25

Sprawozdanie roczne

Komisja bada postępy w realizacji działań podejmowanych na mocy niniejszego rozporządzenia i przedstawia Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie sprawozdanie roczne dotyczące wdrożenia pomocy wspólnotowej. Sprawozdanie przekazywane jest również Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów. Sprawozdanie zawiera informacje za poprzedni rok kalendarzowy odnośnie finansowanych działań, wyników monitorowania i ocen oraz realizacji zobowiązań i płatności budżetowych z podziałem na kraje, regiony oraz sektory współpracy.

Artykuł 26

Komitet

1. Komisja jest wspomagana przez komitet.
 2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu, stosuje się art. 4 i 7 decyzji 1999/468/WE.
- Okres, o którym mowa w art. 4 ust. 3 decyzji 1999/468/WE, wynosi 30 dni.
3. Komitet przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.
 4. W obradach komitetu poświęconych kwestiom dotyczącym EBI uczestniczy obserwator z tego banku.
 5. W celu ułatwienia dialogu z Parlamentem Europejskim Komisja regularnie informuje Parlament o obradach komitetu i przedstawia stosowne dokumenty, w tym porządki obrad, planowane środki i podsumowania posiedzeń zgodnie z art. 7 ust. 3 decyzji 1999/468/WE.

Artykuł 27

Uczestnictwo krajów trzecich niewymienionych w załączniku

1. Aby zapewnić spójność i skuteczność pomocy wspólnotowej podczas przyjmowania programów działań, o których mowa w art. 12, lub środków specjalnych, o których mowa w art. 13, Komisja może zdecydować, że kraje, terytoria i regiony kwalifikujące się do pomocy na podstawie innych zewnętrznych instrumentów pomocy wspólnotowej oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju kwalifikują się do objęcia środkami podejmowanymi na podstawie niniejszego rozporządzenia, w przypadku gdy realizowany projekt lub program ma charakter globalny, regionalny lub transgraniczny.
2. Powyższa możliwość finansowania może zostać przewidziana w dokumentach strategicznych, o których mowa w art. 7.

3. Przepisy art. 14 dotyczące kwalifikowalności i przepisy art. 21 dotyczące udziału w postępowaniach w sprawie udzielania zamówień są dostosowywane w sposób umożliwiający udział danych krajów, terytoriów i regionów.

4. W przypadku programów finansowanych na podstawie przepisów innych zewnętrznych instrumentów pomocy wspólnotowej, udział w postępowaniach w sprawie udzielania zamówień może być otwarty dla wszystkich osób fizycznych i prawnych z krajów kwalifikujących się na mocy innych instrumentów.

Artykuł 28

Wstrzymanie pomocy wspólnotowej

1. Bez uszczerbku dla postanowień dotyczących wstrzymania pomocy, określonych w umowach o partnerstwie i współpracy oraz w układach stowarzyszeniowych zawartych z krajami i regionami partnerskimi, w przypadku gdy kraj partnerski nie przestrzega zasad, o których mowa w art. 1, Rada, na wniosek Komisji, stanowiąc kwalifikowaną większością głosów, może podjąć stosowne kroki w odniesieniu do wszelkiej pomocy wspólnotowej udzielanej krajowi partnerskiemu na podstawie niniejszego rozporządzenia.

2. W takich przypadkach wspólnotową pomoc należy w pierwszej kolejności wykorzystać w celu wspierania podmiotów niepaństwowych w zakresie działań mających na celu promowanie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wspieranie procesu demokracji w krajach partnerskich.

Artykuł 29

Koperta finansowa

1. Koperta finansowa na wdrażanie niniejszego rozporządzenia w okresie 2007–2013 wynosi 11 181 000 000 EUR i jest rozdzielona w następujący sposób:

a) przynajmniej 95 procent koperty finansowej przyznaje się na programy krajowe i wielokrajowe, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. a) pkt i);

b) do 5 procent koperty finansowej przyznaje się na programy współpracy transgranicznej, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. a) pkt ii).

2. Władza budżetowa zatwierdza kwotę rocznych środków w granicach określonych w ramach finansowych.

Artykuł 30

Przegląd

Komisja przedstawia do dnia 31 grudnia 2010 r. Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające wdrażanie niniejszego rozporządzenia w okresie pierwszych trzech lat, w stosownych przypadkach wraz z wnioskiem dotyczącym wprowadzenia niezbędnych zmian do niego, w tym zmian rozdziału środków finansowych, o którym mowa w art. 29 ust. 1.

Artykuł 31

Uchylenie

1. Rozporządzenia (EWG) nr 1762/92, (WE) nr 1734/94 i (WE) nr 1488/96 zostają uchylone ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2007 r.

2. Uchylone rozporządzenia nadal obowiązują w stosunku do aktów prawnych i zobowiązań dotyczących lat budżetowych poprzedzających rok 2007.

Artykuł 32

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwadzieścia dni po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2013 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 24 października 2006 r.

W imieniu Parlamentu
Europejskiego

J. BORRELL FONTELLES
Przewodniczący

W imieniu Rady

P. LEHTOMÄKI
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

Kraje partnerskie, o których mowa w art. 1

Algieria

Armenia

Azerbejdżan

Białoruś

Egipt

Gruzja

Izrael

Jordania

Liban

Libia

Maroko

Mołdowa

Autonomia Palestyńska Zachodniego Brzegu Jordanu i Strefy Gazy

Federacja Rosyjska

Syria

Tunezja

Ukraina
